Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 71 Sreda, 2. septembra 1936 Leto XI

Počasi se prebujajo demokratične sile

Te dni smo čitali, da je predsednik čehoslovaške republike obiskal severozahodne nemške pokrajine republike. Večkrat je govoril. Naglašal je, da je republika demokratična in da je nje bodočnost le v demokraciji. Vse narodnosti (ne samo plemena) smo državljani in naloga teh državljanov je, da se čimpravičneje sporazumevajo o vseh vprašanjih. Državljanom se ne sme delati krivic. Celota so in kot deli te celote imajo enake pravice. Celota moramo ostati.

V tem duhu je govoril predsednik repubike dr. Beneš, svobodno izvoljeni glavar republike.

Politika drja. Beneša in vse čehoslovaške demokracije je predvsem kulturno delo filozofa drja. Masaryka, ki je vzgojil ne le republikanski, ampak tudi demokratični narod v tej državi.

Vsak, kdor iskreno zasleduje politiko čehoslovaške republike v tem zmislu, je prijetno dirnjen; neprijetno pa, če opaža, da v [illegible] sosednih deželah ni tega duha.

Mi smo že pred dvemi leti (sicer smo itak demokratičnih načel sploh) načeli vprašanje koncentracije demokratičnih sil v državi. Storili smo vse, kakor je bilo mogoče. [illegible] S tem sicer nočemo trditi, da v državi ni demokratičnih sil. Demokratične sile so tu, toda bavijo se s postranskimi vprašanji, s formalnostmi, z raziskavanjem obisti te ali one demokratične skupine, kar pomeni le zavlačevanje koncentracije demokratičnih sil in brskanje po nejasnem kaosu, ki postaja še bolj nejasen. V vprašanju konsolidacije demokracije je samo eno načeo in eno vprašanje. K demokratičnim silam se morejo pridružiti samo one sile, ki so res demokratične, ki res hočejo demokratično rešiti sporne probleme, pa naj bo to hrvaško ali gospodarsko vprašanje. V tako konsolidacijo morajo vsi pravi demokrati, ki jih je dovolj med Slovenci, Hrvati in Srbi, ne da bi se ozirali na razne intrige elementov, ki hočejo še danes izrabljati položaj le v svoje sebične politične ali gospodarske namene. Pravi demokrat mora dati to kar mu gre Slovencu, Hrvatu in Srbu.

Opažamo sicer, da se pojavljajo stremljenja po konsolidaciji demokracije. In prav pri srbskih ideologijah je ta val močan, ki ga tudi mi pozdravljamo in želimo, da bi val demokracije, prave demokracije poplavil čimprej vso državo v politični in socialni blagor prebivalstva.

Dr. Schacht in dr. Ley

Spor zaradi izboljšanja najslabejših plač

Dr. Schacht je nemški gospodarski minister. Dr. Ley pa voditelj delovne fronte v Nemčiji.

Dr. Ley je obljuboval, da se bodo najslabše plače v trgovini in obrti v kratkem iz boljšale, vsaj pa do 1. oktobra.

Ta izjava je podjetnike silno vznemirila in dr. Schacht je izjavil, da o izboljšanju plač niti govora ni. **Dr. Ley mora dati dr. Schachtu zagotovilo, da takih napačnih izjav ne bo več dajal in ne agitiral za izboljšanje plač na shodih.** O teh stvareh odloča le gospodarski minister, bodisi dr. Schacht.

14.000 tekstilnih delavcev v gibanju

Pokret v središču tekstilne industrije na Gorenjskem traja. — Industrijci zavlačujejo pogajanja.

Zahteva tekstilnega delavstva po sklenitvi kolektivne pogodbe je naletela pri delodajalcih na neverjetno trdovraten odpor. Čeprav osnutek pogodbe, ki ga je izdelal centralni tarifni odbor strokovnih organizacij ne predvideva nobenega povišanja sedaj obstoječih povprečnih mezd, so podjetniki s svojim zadržanjem vendarle takoj pokazali, da jim stvar ne ugaja.

Izjava tajnika zveze industrijcev, da bodo pogajanja mogoča šele čez štiri mesece, ukrepi industrijcev, ki so požurili produkcijo in transport zalog iz tovarniških skladišč, so dali delavstvu slutiti, da akcija ne bo potekla tako gladko, ampak da bo v zadnjih mesecih utrjena skupnost tekstilnega delavstva izpostavljena težki preizkušnji.

V očigled pripravam gospodov industrijcev je delavstvo minila potrpežljivost predvsem v središču tekstilne industrije, v Kranju, k[illegible] delavstv[illegible] Pridružilo se mu je delavstvo v predilnici Gassner & Glanzman v Tržiču in delavstvo v tekstilni tovarni v Škofji Loki. Delavci so enostavno ostali v obratih, ki jih še vedno niso zapustili.

Za 28. avgusta sklicana pogajanja so ostala brez uspeha, tako tudi vsi nadaljni poizkusi delavskih predstavnikov, da bi prišli do rezultata.

Industrijci izjavljajo, da se bodo pogajali šele ko bo delavstvo zapustilo zasedene obrate. Ta zahteva ni v ničemer utemeljena, ampak predstavlja — tak je splošen vtis — samo prazen izgovor delodajalcev. **Večina gospodov tovarnarjev je namreč proti kolektivni pogodbi in želi, da ostanejo razmere kakršne so. Oni ne bi radi priznali strokovnih organizacij kot enakovrednih partnerjev pri urejevanju delovnih pogojev, ampak bi ta vprašanja najrajši reševali tudi še nadalje individualno, s svobodnim dogovorom tovarnarja s posameznim delavcem.** To in ničesar drugega se ne skriva za zahtevo delodajalcev po izpraznitvi obratov, ker bi sicer gg. tovarnarji dali vsaj zagotovilo, da bodo pristali v načelu na predloženo pogodbo, ako delavstvo zapusti obrate.

V tem težkem in odločilnem boju se tekstilno delavstvo zaveda kaj stoji na kocki. **Zato bo disciplinirano stalo za navodili in ukrepi centralnega tarifnega odbora.**

Tekstilno delavstvo v boju za svoj obstoj lahko računa na solidarnost vsega ostalega delavstva.

Položaj v Kranju

Kranj, dne 31. avg.

Podjetniki so odpovedali službe [illegible] delavstvu, ki se bori proti šikanam in za boljšo mezdo, ki je v Kranju slabša kot drugod. Delavstvo bo moralo vztrajati v boju za oni malenkostni del človečanskih pravic, ki mu jih, razen kapitalistične klike, priznava vsa poštena javnost. Ta kulturna in socialno čuteča javnost je velikodušno priskočila na pomoč delavstvu z živežem in denarjem. V tovarnah se povsod kuha za najpotrebnejše [illegible] Tudi prenočišča so urejena. Obrazi delavcev, ki so bili prej beli in bledi, so zdaj rujavi od solnca. Prve dni se je pojavila med delavstvom influenca, zdaj pa že polagoma mineva, kar je znak, da jih solnce v zdravju utrjuje. Prvo nedeljo je bilo preskrbljeno, da je delavstvo lahko zadostilo svoji verski dolžnosti, minulo nedeljo pa so podjetniki to prepovedali. Med delavstvom je še vedno dobro razpoloženje in je red vedno bolj popoln. Po kranjskih trgovinah vlada prava praznota, pa tudi obrt je prizadeta. Zdaj se jasno vidi, da je delavec glavni konzument in kako bi poživelo vse gospodarstvo, če bi delavstvo bilo pošteno plačano. Tudi kmetje na trgu slabo prodajajo. Delavstvo je odločeno vztrajati do konca, saj so njegove zahteve življenska nujnost, samo drobec tega, kar mu po pravici pripada.

Mezdno gibanje pri TPD uspešno zaključeno

Solidarnost rudarjev je zmagala

Nova kolektivna pogodba podpisana

Na podlagi sklepa medstrokovnega odbora z dne 27. avgusta t. l., da se doseženi sporazum med zastopniki delavstva in TPD da v končno veljavno odobrenje ali odklonitev rudarjem samim, je medstrokovni odbor v soboto, nedeljo in pondeljek sklical v revirjih tozadevna zborovanja.

Na teh zborovanjih, katerih so se rudarji polnoštevilno udeležili, so predstavniki medstrokovnega odbora tolmačili predloge nove kolektivne pogodbe.

Navzoči rudarji so te predloge soglasno, brez ugovora sprejeli, nakar so zastopniki rudarjev v pondeljek, dne 31. avg. ob 3. uri popoldne podpisali novo pogodbo.

Nova pogodba stopi v veljavo s 1. septembrom 1936.

O podrobnejših pridobitvah v novi kolektivni pogodbi bomo še poročali.

Pomirjena Avstrija

Politični »prestopki«

V prvem polletju, to je od 1. januarja do 30. junija 1936 je bilo na Dunaju političnih postopkov proti »političnim rogoviležem« proti režimu 31.163, to je vsak dan 203 primeri.

Krščanski socialec Kunschak ugotavlja

V »Oesterreichische Arbeiter-Zeitung« z dne 8. avgusta pravi Kunschak, da »radikalno misleče delavstvo, kakor je marksistično, ni za vodene novejše reforme, ki se niti ne dotaknejo dejanskega stanja kapitalistične družbe.« Po tej značilni sodbi pa še pravi, da »kljub stanovskemu družabnemu redu in notranjim političnim dogodkom, odločuje vendar le delavstvo tako kakor prej.«

Kunschak spoznava; ne vemo pa, če bo še kaj koristilo njegovemu krščanskemu delavskemu gibanju.

Solidarnostni boj 1000 kovinarjev v Celju

Podjetje Westen grozi 100 delavcem z odpustom

namestu, da bi disciplniralo inozemskega mojstra.

Delavstvo v tovarni Westen se že 5 dni bori proti nevzdržnim metodam v tovarni. Dne 26. t. m. je delavka Brance nosila ponve v sušilnico, po nesreči je zadela v glavo delavko Ogrizek Marijo in ji je ena ponev padla na tla. Mojster Fleck, inozemec, je tedaj pristopil k delavki Ogrizek, ki ni bila nič kriva in ji dal klofuto. Mojster Fleck, ki je že dobro poznan pri oblastih in je imel že nešteto konfliktov z delavkami v tovarni, je s tem činom razburil delavke. Ker ni g. Westen proti njegovemu postopanju nikoli ničesar ukrenil, so delavke sedaj pristopile k samoobrambi in so hotele mojstra postaviti lastnoročno na cesto. G. Westen, ki je bil poklican v tovarno, je velel ustaviti obrat in ni več pustil delavcev v tovarno.

Delavstvo je torej izprto. Razprave, ki so se vodile pod vodstvom župana g. Mihelčiča, niso rodile nikakšnega uspeha. Podjetje zahteva odpustitev do 100 delavcev, na kar pa delavska delegacija ni, ne more in ne sme pristati.

Delavska delegacija ne zahteva ničesar drugega, kakor da se delo obnovi, zamujeni čas plača, mojstra Flecka pa odstrani iz podjetja.

V tovarni ni stavke.

Delavstvo je izprto.

Delavstvo je delavoljno.

Delavstvo je odločeno boriti se proti srednjeveškim metodam inozemcev do skrajnosti in tem potom obvešča vso pošteno javnost, da ne bo nasedala raznim, namenoma napačnim govoricam.

S. M. R. J., Celje.

Špansko ljudstvo se bori in ne popušča

Pred odločilnim spopadom v Španiji

Ofenziva uporniških generalov zlomljena

Uporniški generali so ves pretekli teden vodili svoje čete, predvsem Marokance in Mavre k naskoku na pozicije vladinih čet pred Irunom in San Sebastijanom ob Biskajskem zalivu, kjer so nameravali izsiliti odločitev. Vladina vojska, zlasti miličniki so se odlično izkazali in so v boju prsa ob prsa nekajkrat odbili divje afriške črnce in pa legijonarje, ki so skušali prodreti fronto.

Izgube upornikov so ogromne, tako da so bili generali sedaj končno primorani ustaviti operacije.

Na fronti na Guadarrami so miličniki zavzeli tkzv. Leonski prelaz, za katerega so trajali boji že cele tedne.

Mesto Oviedo, ki ga drže uporniki na severnem bojišču, je obkoljeno in trajajo boji za njegovo posest dalje.

Mesto Saragosso na severu, vladine čete še vedno oblegajo.

Edini uspeh upornikov je zasedba bakrenih rudnikov v Rio Tinto, v jugozapadni Španiji, ki so jih branili rudarji cele tedne, kot otoček v po upornikih zasedeni provinci.

Mesto Malaga na jugu, je trdno v vladini posesti. Za Cordobo so se tudi pretekli teden bili boji.

*

Herojski boj španskega ljudstva za svobodo traja dalje. Uporniški generali na tak odpor niso bili pripravljeni. Še manj seveda, da bodo miličniki mogli vzdržati napade afriških vojakov. Propadla je že druga ofenziva, ki so jo začeli z največjo brezobzirnostjo in ne meneč se za žrtve.

Toda zmaga še ni odločena. Predsednik vlade sam je napovedal odločitev šele v 15. ali 20. dneh. Znani italijanski emigrant in politik Pietro Nenni, ki se sam bori v vrstah miličnikov pravi, da bi mogli govoriti o vladini zmagi šele, če bi vse države priznale in tudi izvajale načelo nevtralnosti, kot jo predlaga francoska vlada. Izgleda pa, da fašistične države nevtralnost samo hlinijo.

Boj španskega ljudstva za svobodo prehaja v odločilno fazo; delavstvo vsega sveta se zaveda, da se na španskih tleh bije odločilni boj med svobodo in fašizmom.

Socialistična pomožna akcija za Španijo

Dne 28. julija sta izdali obe socialistični internacionali oklic za pomoč bratskim organizacijam delavstva v Španiji ob težki borbi za svobodo.

Doslej je bilo zbranih v Veliki Britaniji 8500 funtov, v Belgiji 500 tisoč frankov, v Zedinjenih državah 10.000 dolarjev (na poti je pa že nadaljnjih 20.000 dolarjev), v Franciji 1 milijon frankov, na Nizozemskem 10.000 goldinarjev, na Švedskem 50 tisoč kron, v Norvegiji 56.000 kron, na Danskem 25.000 kron, na Čehoslovaškem 25.000 Kč. Španski sodrugi so že po tem izkazu prejeli okoli 7 milijonov dinarjev podpore v raznih oblikah.

Po nekaterih deželah je reakcija zbirke prepovedala. Zakaj, pa ne vemo.

Gil Robles v Španiji

Gil Robles je bežal iz Španije kakor strahopetec. Tako so trdili uporniki sami. Pridušal se je tudi, kakor je poročal »Slovenec«, da ni v zvezi z uporniki. Sedaj se je vrnil iz Portugalske — med upornike. Po tem lahko presojamo, koliko so vredne izjave — moralnih avtoritet.

Argentinija posreduje

Na povabilo argentiskega poslanika je diplomatski zbor v Madridu izvolil komisijo, ki naj poišče bazo za sporazum med vlado in uporniki v Španiji, da se ustavi prelivanje krvi.

Kaj pripoveduje František Beneš o španski državljanski vojni

V ponedeljek se je oglasil pri našem uredniku češki legionar František Beneš iz Maroka. Njegov prvi intervju z »Jutrom« smo skrajšano priobčili v zadnji številki. Beneš je obžaloval, da ni izvedel takoj, kateri soc. list pri nas izhaja. Vesel je bil, da se je pred odhodom iz Jugoslavije še seznanil z nami.

Razkazoval nam je svoje dokumente, sliko svoje lepe žene, fotografiji svojih ljubkih otročičkov in zadnje arabsko pisano pismo, ki ga je čez Portugalsko poslal Ali Bas, sorodnik njegove žene Jenin Bas. Pismo je »hodilo« 10 dni.

Ali Bas piše, da je Niza Ras, znan oficir še iz ABd-el-Krimove vojne zbral mnogo Arabcev in legionarjev proti Francu. Ta maroška vojska proti Francu šteje že danes okrog 30.000 mož. Do prvega velikega boja s Francovimi četami je prišlo v oazi Allah-Ullakar (to pomeni: Bog, srečno!) in pri mestu Vas du Beil. Boj je trajal štiri dni. Od Francove vojske jih je padlo okrog 1500 mrtvih in 2000 ranjenih, od pristašev madridske vlade okrog 1000 mrtvih in 3000 ranjenih. Francovi vojaki so bili premagani. V takih junaških bojih se tudi v Maroku otresajo Francove strahovlade.

Francove bande strašno gospodarijo. Dočim je madridska vlada izrecno ukazala, da je treba čuvati žene in otroke, je izdal Franco ukaz, da se postreli vsa družina moškega, pri katerem najdejo kako orožje.

Tako sporoča Ali Bas njegovi ženi žalostno vest, da so Francovi vojaki postrelili dve družini njenih znancev: družino Baldi Rasa (15 ljudi) in Ali Šmalika (4 otroke, ženo in njega.

Roti jo, naj se njen mož Beneš ne vrne v Maroko, dokler je tam Francova strahovlada, ker je tudi on z vso družino obsojen na smrt.

Francove čete vodijo v Maroku nemški in italijanski oficirji. Borijo se na njihovi strani beduini, ki jih primerja Beneš s cigani. Legionarji prehajajo na stran madridske vlade.

»Kaj mislite o madridski vladi?«

»Kako?«

»Kakšna je?«

»Madridska vlada nam je znižala davke za polovico, Franco pa ropa državo in ljudi. Vsi ljudje so za vlado. Zato bo vlada gotovo zmagala, čeprav bo boj mogoče še dolgo trajal. Španski konzulat na Sušaku mi je šel v vsem na roko.«

»Kam sedaj?«

»Na Čehoslovaško se ne bom vrnil, ker sem si uredil posestvo v Maroku, ki mi je postal druga domovina. 3. septembra odpotujem v Barcelono. Šel bom na fronto, da pomagam madridski vladi in s tem tudi svoji družini, da se povrne na posestvo. Tudi žena mi tako svetuje.«

S španskim pozdravom »Sali!« se je simpatični Beneš poslovil od nas in nam obljubil, da se bo spomnil »Del. Politike«, ko stopi spet na španska tla.

S. dr. Topalović:

Z vsemi, ki hočejo demokracijo

Velik socialistični shod v Skoplju

Preteklo nedeljo, dne 30. avgusta se je vršil v Skoplju velik socialistični shod, na katerem je govoril s. dr. Topalović o naših političnih razmerah.

Taktika socialistov ne more biti za vse čase in razmere enaka, je rekel s. dr. Topalović; današnji čas zahteva, da socialisti računajo tudi z drugimi gibanji.

Prva naloga delavskega političnega gibanja dandanes mora biti, da podpre vse one sile, ki teže za vzpostavitvijo narodnih svobočin in zajamčenjem miru med narodi. Toda ljudje, ki stoje na čelu teh gibanj, nam morajo pa tudi omogočiti, da se bomo lahko borili za demokracijo.

Okolica dr. Mačka stalno izjavlja, da je proti sprejemu delavskih grupacij v združeno opozicijo. Njen namen je, da razbije vse razredne delavske organizacije in delavstvo podredi hrvaškemu delavskemu gibanju. Gospodje hočejo, da prenehajo delavske organizacije, od katerih nekatere obstoje že 50 let, ko današnjih gospodov nacionalistov še bilo ni, ali pa so plesali, kot je to zahteval Dunaj. Taisti gospodje tudi ustvarjajo svoje delavsko gibanje po principih, na kakršnih je zgrajen fašistični pokret v Nemčiji in Italiji. Proti temu pojavu pri nas mora delavski razred enotno nastopiti.

Opozicija je neaktivna. Pred dobrim letom je dobila na volitvah poldrugi milijon glasov. Ljudstvo je s tem izreklo predstavnikom te opozicije svoje neomejeno zaupanje. Toda leto je preteklo, ne da bi bili doseženi kakšni vidni uspehi. Opozicija je vse leto samo razgovarjala pri črni kavi, ne da bi karkoli praktičnega storila. Vemo, da je v vrstah združene opozicije mnogo poštenih ljudi, toda treba je, da že vendar enkrat prenehajo s samim konferiranjem in nadmodrivanjem za zaprtimi vrati, pa da potrkajo in zahtevajo politični vpliv, ki jim gre v državi in s tem končno utro pot demokraciji.

Trocki interniran?

Norveška vlada mu je prepovedala vsako politično delovanje

Delavska kmetiška vlada Norvegije je dovolila Trockemu azilno pravo v Oslu. Po dogodkih v Moskvi mu je stavila še enkrat pogoj, da se ne sme aktivno udeleževati politične propagande, ker bi to utegnilo povzročiti spore med Norvegijo in drugimi državami. Trocki tej zahtevi ni ustregel in je bil zaraditega interniran.

Prvotno je Trocki tajil vsakršno politično delovanje. Sedaj šele je priznal, da je s svojima tajnikoma dajal pismene nasvete pristašem v Franciji in po drugih deželah. Dne 18. decembra mora zapustiti Norvegijo. Prosil je za dovoljenje za naselitev v Zedinjenih državah, pa dovoljenja ni dobil.

Oba njegova tajnika je norveška vlada takoj izgnala.

Mihail Zoščenko:

Neznani prijatelj

Nekoč je živel mož po imenu Peter Petrovič. S svojo ženo, s Katarino Vasiljevno, je živel. Na Mali Ohti je stanoval. Čisto lepo stanovanje je imel in razmeroma je bil zelo bogat. Vzgledna domačija, garderoba, polni zaboji... Celo dva samovarja je imel povrhu vsega, likalnih pa kar petnajst.

Toda vzlic vsemu je mož živel precej zapuščen. Sedel je na svojem bogastvu, gledal soprogo in se nikamor ni pokazal. Bal se je oditi z doma. Saj sami veste, kakšen tatinski čas je zdaj. Niti v kino ni hodil.

Nu, nekoč pa je Peter Petrovič prejel pismo in to celo po pošti. Zaupno pismo. Brez podpisa. Nekdo piše:

»Eh, ti, stari hren, sezuti škorenj! S svojo mlado soprogico živiš in prav nič ne vidiš, kaj se godi okoli tebe. Tvoja žena, stari norec, te vara z nekim meščanom. Ker sem tvoj neznani prijatelj in tako dalje, te vabim, da prideš v Vrt Delovnih, in sicer v soboto ob sedmih zvečer, to se pravi, 29. t. m. Tam se boš lahko prepričal, kakšen frfotajoči metuljček je tvoja soprogica. Odpri oči, stari hren!

Z globokim spoštovanjem!

Neznani prijatelj.

Peter Petrovič je prečital pismo in ostrmel. Spomin se mu je vračal. Spomnil se je: Katarina Vasiljevna je nedavno tega dobila dve pismi, nič ni povedala, od koga. In sploh se je sumljivo vedla: zmerom je hotela k mami in zdaj pa zdaj potrebovala denar za razne malenkostne izdatke.

»Nu, buča,« je pomislil Peter Petrovič, »lepega gada sem si zredil na prsih... Toda, ne boš, nihče se ne bo norčeval iz mene, ne dovolim!... Našel te bom, pretepel na mrtvo ime in mir besedi!«

V soboto, 29. t. m. je Peter Petrovič namah zbolel. Legel je na divan in opazoval soprogo. Ta je najprej vse pospravila, potem pa proti večeru mahoma dejala:

»Peter Petrovič, k mamaši moram. Zbolela je. Težko je zbolela.«

Napudrala si je nos, pomaknila klobuček prav na tilnik in šla.

Peter Petrovič se je naglo oblekel, vzel palico, obul galoše — in za njo.

Prišel je v Vrt Delovnih, zavihal ovratnik, da ga ne bo kdo spoznal in stopical po stezicah. Mahoma vidi — pri vodnjaku sedi žena in strmi v daljo. Stopi bliže.

»Ah,« pravi, »zdravstvujte. Ljubavnika čakate? Tako torej. Po ustih bi jih morali dobiti, Katarina Vasiljevna, po ustih.«

Ta pa v jok.

»Ah,« pravi, »Peter Petrovič, Peter Petrovič! Nič slabega vam ni treba misliti... Nisem hotela govoriti z vami, toda zdaj vidim, da bo vendarle treba...«

To rekši potegne iz rokava pismo.

In v pismu je stalo — sila žalostne reči so bile to —, da edino ona, Katarina Vasiljevna, lahko reši človeka, ki je na robu propada. In ta človek prosi Katarino Vasiljevno, naj pride v soboto, 29. t. m. v Vrt Delovnih.

Peter Petrovič je prečital pismo.

»Čudno,« je dejal, »kdo neki to piše?«

»Ne vem,« je odgovorila Katarina Vasiljevna, »zasmilil se mi je, pa sem prišla.«

»Če je tako, naj bo, ti sedi tu, jaz pa se skrijem za vodnjak. Bomo videli, kakšen je ta možak. To mu jih naštejem, lopovu!«

Peter Petrovič se je skril za vodnjak, in čakal. Soproga pa sedi na drugi strani — vsa bleda je in komaj diha. Mine ura — nikogar ni. Še ena ura — nikogar.

»Nu,« pravi Peter Petrovič, »ne jokajte, Katarina Vasiljevna. Brez dvoma se je nekdo pošalil z vami. In z menoj. Pojdiva domov, kajne... Dovolj sva se izprehodila... Kaj pa, če si je vaš mili bratec dovolil tole šalo?«

Katarina Vasiljevna je zmajala z glavo.

»Ne,« je dejala, »tu je nekaj resnejšega. Morda se vas je neznanec ustrašil in ni prišel.«

Peter Petrovič je pljunil, prijel ženo pod roko in sta šla.

Prišla sta domov. Doma pa vse narobe. Zaboji in omare odprte, lihalniki razbiti, samovarjev pa ni. Vlom. Na steni listek, pritrjen z buciko:

»Pasja hudiča, prej vaju nikakor ni bilo moči spraviti iz hiše. Sedita ko pribita... Tvoje obleke, stari hren, mi kakor nalašč niso prav. Malce premajhen si, kar je s tvoje strani grdo. Poklon gospej soprogi.«

Mož in žena sta prečitala listek, zastokala, sedla na tla in pričela vekati kot otroka.

V ogledalu

»Slovenec« išče doslednost.

V Kopitarjevi ulici so res revežI. Vedo, da njihovi lastni pristaši ne razumejo tega, čemu »Slovenec« na vse pretege agitira za španske orjunce, dočim vse španske delavce in kmete proglaša za podivjane komuniste. Iz zadrege si skušajo pomagati z novo — potvaro in očitajo nam, da smo ob vstaji avstrijskih delavcev mi pisali za upornike. Ej, dragi prijateljčki, med uporniki in uporniki je razlika. Ko so se n. pr. 1924. leta trboveljski rudarji uprli orjuncem, ki jih je podpirala tedanja Pribičević-Žerjavova vlada, smo mi in »Slovenec« pisali za upornike. »Slovenec« (ki je bil tedaj opozicionalno glasilo) je takrat zagovarjal odpor slovenskega ljudstva proti orjunskemu terorju. Če bi pa »Slovenec« tedaj pisal v duhu, v kakršnem hujska danes, bi govoril o napadu podivjanih komunistov na zastopnike naroda in ljubitelje reda in miru. Takrat smo torej bili skupaj s »Slovencem« na strani upornikov.

Ob vstaji avstrijskih delavcev smo mi ves čas pisali za upornike — »Slovenec« je pa pod pritiskom javnega mnenja menjaval stališče zdaj za to, zdaj za drugo plat. »Slovenec« je tedaj javno (danes bo priznal samo zase) moral priznati, da avstrijski »uporniki« branijo le ustavo, ki so jo pogazili avstrijski fašisti. Avstrijski uporniki so se torej temeljito razlikovali od sedanjih španskih upornikov.

V španski državljanski vojni branimo mi spet dosledno tisto stran, ki brani ustavo, svobodo, demokracijo, veljavne zakone in ljudske pravice in smo dosledno proti orjuncem, ki s podporo tujih držav hočejo v Španiji uvesti režim pesti in nasilja. Mi ne zagovarjamo s tem komunistov in anarhistov, ki igrajo glavno vlogo le v uredništvu »Slovenca«, saj ve vsak, da v Španiji ni boj med komunisti in zakonito vlado, temveč boj med tujimi fašistovskimi plačanci, ki so najeli afriške zamorce, in španskim narodom, med katerim imajo večino socialisti in republikanci, ne komunisti. Kakor obžalujemo smrt tisočerih delavcev, obžalujemo tudi padle duhovnike, slednje zlasti zato, ker padajo ob strani fašistov. Kajti mi smo prepričani, da so Španci še danes veren narod in vemo, da bi svojih duhovnikov ne pobijali, temveč bi jih nosili na ramah, če bi bili duhovniki na strani zakonite ljudske vlade, dosledno Kristusovim naukom.

Tako je, dragi »Slovenčarji«, z doslednostjo. Nas veseli, da ste po tolikšni skreganosti s svojimi starimi načeli začeli vendar-le iskati doslednosti. Želimo vam le, da ne iščete doslednosti pri nas, ki jo imamo, temveč da se lotite težjega posla, ki ga boste komaj zmogli — da začnete pri sebi iskati doslednosti.

Tako, dragi Kopitarjevci. Med tednom se pa spet kaj oglasite ter nam tako pomagajte, da vam bomo izstavili izpričevalo še za kako drugo vašo krepost!

Ubogi Topalović.

Naši meščanski gospodi, tako »jutrovski« kakor »slovenčarski« nikakor ne moreš ustreči, če imaš to napako, da si socialist. Če se boriš za delavske pravice v okviru zakona, si komoraš ali salonski socialist, če pa dvigneš svoj glas za pol tona, si pa komunist — torej hajd' u zatvor. Če imaš plačo 2 Din na uro, ti očitajo, da je tvoj socializem grd, surov materializem, če pa imaš 5.000 Din dohodkov na mesec, pa si kljub temu socialist, je za to gospodo nekaj razumljivega — pa zakaj? Ker se pri njih ravna prepričanje po denarju in ne narobe, ker je za nje idealizem nerešljiva neznanka.

Če pa imaš poleg te napake, da si socialist, še to neodpustljivo napako, da si tudi izobražen in sposoben mož, kakor je naš Topalović, potem si pa za meščansko novinarsko gospodo sploh izgubljen: Kar naredi, je narobe kakor v tisti zgodbi o oslovi senci. Če Topalović ne govori na shodu — e, vidite, Topalović podpira režim, ima z njim tajne zveze; če pa govori — e, vidite, da je Topalović res zaveznik režima, ko sme govoriti; če je Topalović za samostojen nastop socialistov — e, vidite, Topalović razbija vrste opozicije, če pa je za skupen nastop z opozicijo — e, vidite, zdaj pa skuša v sami opoziciji napraviti zmedo; če se drži doma v Beogradu — e, vidite, vse zveze s socialistično internacionalo je prekinil, ker ga Adler ne mara; če pa zaprosi za potni list — e, ali ste videli režimskega zaveznika, kako lepo je dobil potni list. Ne mislite, da mi uganjamo burke, ne, saj smo te dni brali v nekih listih, da je bil Topalović zaveznik JNS režima, ker je dobil potni list. Mi in tisti, ki ga napadajo, pa dobro vedo, da je Topalović dobro uporabil potni list. Ko se je jeenesarska vlada pripravljala, da za uslugo delodajalcem poslabša našo socialno zakonodajo, je Topalović pripeljal iz Ženeve zastopnika Mednarodnega urada dela, ki je preprečil s svojo avtoriteto nakane kapitalistov. Za tako podpiranje kateregakoli režima izrekamo Topaloviću zaupnico za nazaj.

Ena lista mora zmagati.

Iz srbskih časopisov se dobro vidi taktika, ki jo uporablja JRZ za občinske volitve, ki so razpisane v dvema srbskima banovinama. Vsak dan se berejo take-le vesti: Sresko sodišče je potrdilo včeraj sledeče kandidatne liste za obč. volitve: za Mirilovac prvo listo JRZ, z nosilcem Milanom Miloševićem, drugo listo združene opozicije z Radoslavom Dimitrijevićem, tretjo listo JRZ z Milojem Milanovićem; za Donje Vidovo prvo listo JRZ z Radojem Milenovićem, drugo listo JRZ z Vitomirom Markovićem itd. V vsaki občini so torej po dve, tri liste JRZ. (Kljub navodilu glavnega radikalnega glasila »Samouprave«, da sme biti v vsaki občini postavljena samo ena lista. Op. ur.) Svoj čas je Živković postavljal za en in isti srez po več kandidatov, da je bila večja udeležba volivcev, ki je vedno prinesla sijajno zmago ali prvemu ali drugemu ali petemu kandidatu JNS.

Iz naših krajev

Maribor

Da se razumemo! »Mariborer Zeitung«, ki jo izdaja zaveden slovenski nacionalist in veleindustrijalec Pogačnik, poroča, da je »Volksstime« prenehala izhajati, ker da je ponehal interes za marksistično miselnost v širokih ljudskih plasteh. Zato pa »Mariborer Zeitung« neutrudno skrbi, da bi kolikor moč poživila interes za nemški fašizem in [illegible]

Progovni delavci bodo delali samo 18 dni? Baje so krediti za progovne delavce precej izčrpani in je pričakovati, da bodo delovni dnevi znatno reducirani. Govori se, da se bo delalo samo še po 18 dni na mesec, pa tudi to ni sigurno, ker bi utegnilo na zimo slediti še novo skrajšanje zaposlitve. Stalnim progovnim delavcem nikakor ne gre v glavo, da so še nedavno tega pri sekcijah sprejeli v službo nove moči, namesto da bi delali s stalnimi vse leto in te polno zaposlili. Zaslužek progovnega delavca je vendar tako boren, da pri omejeni zaposlitvi sploh ne more izhajati. [illegible]

Ker si špekulanti z valuto v Zürichu polnijo svoje žepe. Ubog rentnik, ki dobiva rento nakazano iz inozemstva v belgijski valuti, nam je pokazal odrezke poštnih nakaznic, iz katerih je razvidno, da se mu je radi valutnih razlik znižala renta v teku treh mesecev za 111 dinarjev. Sto dinarjev za ubogega rentnika z družino ni šala. To je svota, s katero že par dni lahko živi. Namestu, da bi živel on, pa si jo vtakne v žep nenasiten špekulant, ki bogati na tuj račun in v škodo lačnih revežev. Ali bi ne bilo mogoče vsaj rentnikov zaščititi pred tako strašnimi valutnimi izgubami?

Sto delavcev na pohorski cesti je v mezdnem gibanju, zahtevajo zvišanje mezd od Din 2.75 na Din 3 na uro. Podjetnik Svetina, ki gradi cesto je našim čitateljem že znan. Zadnjič smo poročali o njem v zvezi z najetjem okoli 20 delavcev, ki so lačni in brez strehe dva dni čakali na Pohorju, kdaj se bo pojavil g. Svetina, pa ga ni hotelo biti, in so potem za eno izkušnjo bogatejši odšli v dolino, ker bi sicer morali dobesedno gladu umreti.

Malo več obzirnosti do zaposlenega delavstva priporočajo stavbinci poliriu g. V. na zgradbi v Cankarjevi ul. Gospod je v priganjanju nedosegljiv, noben delavec se mu dovolj urno ne obrne in ako ga pride kdo kaj vprašat, je tudi takoj ogenj v strehi. Razen tega pa ne pozna niti najosnovnejših pojmov olike v občevanju z delavci, ki jih pita z najbolj izbranimi imeni, kot n. pr. svinja itd. — V želodcu ima tudi organizacijo, delavcem pravi, da so neumni, ker plačujejo. Delavci ga seveda ne poslušajo, ker pač vedo, kako bi se jim šele godilo, ako bi organizacije ne bilo.

Tifus v Sv. Lovrencu na Poh. Šele čez več tednov je izvedela naša javnost, da je v Sv. Lovrencu na Poh. obolelo preko dvajset ljudi, največ letoviščarjev, na tifusu, ker so uživali hrano, ki je bila konzervirana na ledu iz okuženega vaškega potoka. Doslej so umrli trije izmed okuženih. Led iz potokov in rek ne sme služiti za konzerviranje hrane, vsaj pa ne sme hrana priti z ledom v neposredno dotiko!

Celje

Izredni občni zbor podružnice S. D. S. Z. J. V nedeljo, dne 23. t. m. se je vršil v prostorih gostilne »Amerika« izredni občni zbor Splošne delavske strokovne zveze. Zborovanju je predsedoval s. A. Macuh, ki je v uvodnih besedah sporočil navzočim članom vzrok za sklicanje izrednega občnega zbora. Nato je pozdravil občni zbor v imenu D. Z. s. Vodopivec. Glavni referat je podal centralni tajnik s. Jakomin, ki je v prepričevalnih besedah orisal uspešno delovanje SDSZJ. Poročila funkcionarjev so v pretežni večini izostala, ker so bivši odborniki (izvzemši blagajnika, ki je podal nadvse razveseljivo poročilo, saj je članstvo tekom zadnjih mesecev naraslo za preko 500%), delno izstopili odnosno zanemarjali delovanje društva. Pri volitvah novega odbora so bili izvoljeni zaupniki iz vseh tovarn, v katere sega organizacija. Novemu odboru načeluje s. A. Macuh, ki ima že skoro deset let članstva v strokovni organizaciji. Upamo, da bo novo izvoljeni odbor uspešno deloval, posebno je želeti to sedaj, ko čakajo organizacijo še velike naloge, posebno vsled sedanjega mezdnega gibanja tekstilnega delavstva. Pobudo za ta izredni občni zbor je dal predvsem K. M. O. in videli smo, da ne brez vzroka. Pri točki razno se je govorilo mnogo o bodočem delovanju, na kar je predsedujoči zaključili uspešno potekli občni zbor.

Kranj

Dvojni zaslužkar. Delavstvo Jugočeške je zlasti ogorčeno na vratarja A., ki je bivši orožnik z lepo penzijo, ima pa sedaj kot vratar preko Din 2000 mesečne plače, prosto stanovanje, razsvetljavo in kurjavo. Razen tega je še sam hišni lastnik in oddaja tri stanovanja. Žena mu je tudi nastavljena v tovarni, in sicer preiskuje delavke pri odhodu iz tovarniških prostorov, za kar prejema mesečno D 1000. Delavstvo bi mu vsega tega ne očitalo, če bi g. A. ne dal drugače povoda, da je proti njemu nastrojeno. Vzrokov podrobno ne bomo naštevali, saj jih g. A. sam pozna. Gotovo pa je, da bi ne bil z delavci takšen, kakršen je, če bi se mu godilo tako, kot se godi večini penzijonistov.

Kar podpišite! G. Sirc je obiskal svoje delavstvo v tovarni in je skušal biti silno prijazen, pa tudi dovtipen. Med drugim je rekel, da mu ni mnogo ležeče na tem, ali tovarna obratuje ali ne, on, da ima še vedno toliko, da se lahko pelje v Dalmacijo na oddih. (Neka delavka s ceste je pripomnila: »Glej ga, škrica, že toliko mu je delavstvo prigaralo, da se lahko pelje v Dalmacijo, čeprav obrat stoji, svojim delavkam pa plačuje tudi po Din 1 na uro!) In ko je potem še zagotavljal delavkam, da nikakor ni proti pogodbi, so mu rekle: »Kar podpišite kolektivno pogodbo, g. Sirc, in stavke bo konec. (Tudi Prah, Božič in Heller so že izjavili delavstvu, da se strinjajo s pogodbo, samo — podpisati je nočejo!)

Šoštanj

Vedno bolj se množijo tepeži med našimi fanti! Žalostno je to, da moramo to beležiti! Beležiti pa moramo zlasti radi tega, ker so gotovi ljudje, ki jim je delavska kulturna organizacija napoti, začeli s protiagitacijo! Dobili so od nekod povelje, da svojih otrok ne smejo pustiti k »Vzajemnosti«. Kam to meri, vemo! Ali vsaka vaša protiagitacija bo rodila nov uspeh; bo vsaj delavska mladina sama spoznala, kam spada! Vsako nedeljo gre naša mladina na izlet v naravo, kar je zlasti treba pozdraviti! Pristopajte k »Vzajemnosti«. Proč iz zaduhlih gostiln, kjer se zapravlja po nepotrebnem težko prisluženi denar in zdravje!

Pa so le uvidevni in dobri. Pred dobrim letom so morali delavci pri Woschnaggu stavkati, da so dosegli izboljšanje svojih mezd. Pozneje je tovarna porabila priliko in se je revanžirala nad domnevnimi krivci, ki razburjajo njeno dobro delavstvo s tem, da jih je pometala na cesto. Zato pa je sprejela siromake in delavce visoke moralne kvalitete. — Ob priliki izleta na goro Oljko smo zapisali v našem listu, da bo g. Woschnagg sedaj vrnil tudi tistih 50 odst., za kolikor je delavstvu pred leti priškrnil mezde. Beseda je meso postala. G. Woschnagg sicer ni vrnil 50 odst., pač pa 5 odst., t. j. okroglo 30 par na uro. Ne sicer vsem, pa vendar. Delavci bodo sedaj govorili, da so gospod pa vendarle dobri. Tisti pa, ki kaj mislijo, vedo, da bi se dalo od g. W. dobiti kaj več kot to, če bi bila v obratu prava razredna organizacija. Dokler pa te ne bo, bo pa veljalo načelo: Stare dolgove izbrišite, pa nove zapišite!

Senovo pri Rajhenburgu

Iz poteka občinske seje. V nedeljo, dne 23. t. m. se je vršila seja obč. odbora. Na dnevnem redu je bil proračun za 1936-37. Proti osnutku proračuna, kakor ga je sestavila obč uprava, je bilo v smislu § 96. zak. o občinah več pripomb, ker je bilo v osnutku predvideno še vedno 150 odst. obč. doklad na vse neposredne drž. davke, kljub temu, da se po nalogu kr. banske uprave ni vnesla anuiteta za šolo Din 240.000 in je med dohodki še posebej vnešena podpora od banovine Din 70.000.—. JRZ ima 21 obč. odbornikov, opozicija pa 3. Od opozicije je bil navzoč samo en odbornik, ker se je ob isti uri vršil delavski shod. Zapisnikar je bil Škoberne Jožef, ki opravlja službo obč. tajnika že od razdružitve bivše obč. Rajhenburg. Obč. uprava nove občine Senovo je takoj po prevzemu poslov razrešila službe prejšnjega obč. tajnika, brez ozira na službeno pogodbo in odpovedni rok, o čemer bo odločalo še pristojno sodišče. Že pri prvi točki dnevnega reda je obč. odbornik opozicije stavil ugovore k zapisniku, ker je bila zadnja seja obč. odbora tajna in so bili tudi njeni sklepi tajni, četudi zakon zahteva, da so sklepi javni. Nek član uprave je apeliral na odbornike večine, da naj bodo solidarni. Pa so kljub temu nekateri majali z glavami, češ, kaj bodo rekli volilci, ker so doklade še vedno tako visoke, četudi bi se proračun lahko znižal. Prav tako je odbornik opozicije ugovarjal, da bi se sklepalo o dvanajstinah za prve 3 mesece tekočega proračunskega leta za novo občino Senovo, katera takrat še ni obstojala. Tudi odlok kr. banske uprave od 23. VI. II. No. 1777-5 določa, da se za prve 3 mesece postopa še po dvanajstinah lanskega proračuna, do dejanske razdružitve, ki se je zvršila 9. julija t. l. Odgovor je bil, da imajo gospodje ustmena navodila. Da bi dokazali upravičenost proračuna, se je pri vseh postavkah primerjalo številke lanskega proračuna, do dejanske razdružitve, ki se je izvrnimi postavkami nove občine Senovo, ki je za polovico manjša in ima le dobro tretjino davčne podlage. Pa so vendar odborniki to spoznali in se le malo upirali! Posebno pa pri izdatkih za upravo, še s posebnim ozirom na to, da je proračun le za 9 mesecev. Vedno se je kritiziralo, da je bila prejšnja uprava združene obč. Rajhenburg predraga in da je preveč uslužbencev. Pa le vidimo, da je sedaj še dražja in da ima še več postavk za uslužbence. Poleg delovodje sta še pom. delovodja in blagajnik, tako da je zopet vse pod hribom sv. Jakoba v Dolskem, [illegible] Nov proračun je bil končno z malimi spremembami sprejet. Zelo čudno je pa postopanje g. župana občine Senovo, ki vedno odslavlja ljudi, kateri imajo še kaj prejeti od občine, z izgovorom, da ima odlok, da se stare obveznosti ne izplačujejo. Stvar je ta, da so bile bivši občini Rajhenburg vse doklade zarubljene in so radi tega ostale še nekatere plačilne obveznosti na račun osebnih izdatkov in ubožnega sklada za prve 3 mesece tega proračunskega leta, kar je bilo pri oddaji poslov dano na zapisnik. G. župan pravi, da naj oni plačajo, kateri so denar zapravili. Res lepo! Kdo pa je bil takrat gerent občine Senovo, ko se je najelo 3 in pol milijonsko posojilo za novo šolo? Menda se bo g. Radej še spominjal? Novi občinski tajnik Škoberne je občinski uslužbenec, povrh član kraj. šolskega odbora in član upravnega odbora meščanske šole. Kako je to združljivo, res ne vemo! — **Senovški davkoplačevalec.**

Črna pri Prevaljah

Tudi mi delavci iz Mežiške doline smo se udeležili proslave 30 letnice obstoja kovinarske organizacije SMRJ na Jesenicah. Zahvaljujemo se sodrugom z Jesenic za lep sprejem in jim kličemo: pripravljajmo boljše dni, ko ne bo več razrednih razlik, ampak bo vladala le skupnost delovnega ljudstva. — Družnost!

— — —

Doma in po svetu

Statistični urad. Te dni je izšla naredba, ki odreja statistične urade v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu. Potrebna ustanova v Ljubljani ne bo imela posebnega centra.

Anketa o razširjenju pokojninskega zavarovanja nameščencev se bo vršila v nedeljo, dne 13. septembra t. l. v Zagrebu. Kakor znano obstoja pokojninsko zavarovanje samo v Sloveniji in Dalmaciji, kjer je bilo v veljavi že pred vojno. Sedaj je že osemnajst let, odkar je minula svetovna vojna, pa zasebni nameščenci v južnih krajih še vedno niso dosegli tega, kar imajo njihovi tovariši v Sloveniji in Dalmaciji. [illegible]

Smrt kosi med delavstvom. Osrednji urad za zavarovanje delavcev objavlja, da je v juniju l. 1936 umrlo 150 članov in 36 članic; od teh 75 (4098%) na tuberkulozi. Na pogrebnini je urad izplačal svojcem Din 131.976.

Umrl je v Moskvi dr. Julij Tandler, vseučilišni profesor, v 67. letu starosti. Leta 1934 ga je sedanji avstrijski režim odpustil iz službe in obtožil. Tandler se je ob vstaji v Avstriji nahajal na Kitajskem, ni pa našel milosti, ker je bil socialni demokrat. Obtožen je bil celo, toda obtožba ni bila utemeljena. Z Dunaja je odšel v Ameriko in nato v Rusijo, kjer je sedaj umrl. Tandler je bil mnogo let voditelj dunajskega zdravstva in je ustvaril vzorne socialne ustanove za delavstvo.

Pet škofov je ubitih v Španiji, poročajo iz Vatikana. Iz Španije pa poročajo, da je pobitih več kot 30 tisoč delavcev in republikancev. [illegible]

Črna pri Prevaljah

Uspeh prvega prosvetnega večera. Tukajšnje del. kult. društvo »Vazjemnost« je imelo v nedeljo, dne 23. avgusta l. prosvetni večer. Prireditev je bila prva te vrste v Črni in je popolnoma uspela. Slične prosvetne večere bo društvo odslej redno prirejalo in to poleg drugih oderskih uprizoritev. Delavstvo čuti potrebo po takih prosvetnih večerih, ki mu nudijo izobrazbo in razvedrilo. Izobrazba je tisti važni faktor, ki bo prebila obroč tesnobe, ki nas obdaja v tem prosvitljenem dvajsetem stoletju. Mi gremo naprej po svoji ravno začrtani poti, solncu in luči naproti. Čim več bomo vsi skupaj mislili, gradili in vzgajali, čim silnejša bo moč duha, ki nas preveva, tem prej bo zažarela zarja Svobode. Družnost!

Poraba lesa pri nas

Plin iz lesa pogonska sila namesto bencina.

Jugoslavija ima jako mnogo gozdov. Triintrideset odstotkov države je obraščene z gozdovi. Ni se pa niti do danes razvila lesna industrija do primerne stopnje. Namesto precizmo izdelanih lesnih izdelkov se je izvažal les kot polfabrikat često prav po zapravljivih cenah. Sedaj pa tudi izvoz lesa ponehava in je treba misliti na to, kako naj se velike množine lesa izkoristi. Prav enak primer imamo tudi v premogovni industriji, kjer premog tudi ne gre več v denar. Inž. Gostiša je predlagal, da naj se premogovna industrija vsaj deloma začne baviti s produkcijo bencina, kar bi se mnogo bolje rentiralo. O nasvetu pa ni več slišati.

Resneje po postaja stvar z lesom. Ministrstvo za šume in rude ter ostala pristojna ministrstva skličejo konferenco ter osnujejo odbor, ki bo vprašanje izdelave plina iz lesa preštudiral. Plin iz lesa je dobro pogonsko sredstvo, ki nadomešča plin.

V našo državo uvažajo 92 milijonov litrov bencina in nafte. Če se porabljata bencin in nafta samo v 50 odstotkov primerih, kjer bi se lahko poravljal plin iz lesa, je to 46 milijonov litrov plina. Za ta plin bi potrebovali 200.000 kubičnih metrov lesa, vrednega 30.3 milijone dinarjev, dočim bi bila vrednost pridelanega plina 300 milijonov dinarjev. S tem izrabljanjem domačega lesa bi prihranili gospodarstvu najmanj 200 milijonov dinarjev. Ta industrija bi zaposlila zopet mnogo lesnih in tovarniških delavcev, pa tudi plin bi bil lahko znatno cenejši kakor je bencin.

Plin iz lesa se že praktično uporablja. Italija ima 9 avtov za dolge proge, ki porabljajo ta plin kot pogonsko silo. V Nemčiji imajo že 22 tovaren, ki delajo avtomobile samo za ta plinski pogon.

Iz tega ekspozeja je zopet razvidno, da bi se pri nas narodno gospodarstvo vse bolje razvijalo, če bi imeli inicijativo in voljo, da se realizira ono, kar utegne koristiti doma in ne bi računali samo na milost svojih kupcev, ki nas zaraditega lahko odirajo. Obenem pa lesna industrija ne sme pozabiti, kakor smo že izpočetka omenili, da se rentabilnost z obdelovanjem lesa poveča in da mora lesna industrija iskati poti, da oživi lesno industrijo in da z njo prodre na mednarodni trg. V narodnogospodarskem in socialnem pomenu bi bilo to epohalna pridobitev, zaposlili bi ljudi in prodajali dovršene izdelke, namesto, da pošiljamo v svet samo surovi les ali kvečjemu polfabrikate.

[illegible]

Tovarno za volneno blago dobimo najbrž v Majšperku pri Ptuju.

Šolski nahrbtniki

od Din 10·— naprej, **Šolski žemperji** od Din 12·— naprej

LUNA, Glavni trg 24

Mestni nameščenci se strokovno ne smejo organizirati

Na vprašanje inspekcije dela za mesto Beograd in Pančevo, če se smejo pragmatični nastavljenci in uradniki mestne občine strokovno organizirati, je odgovoril minister socialne politike g. Cvetković:

Pragmatično nastavljeni nameščenci in uradniki avtonomnih mestnih občin ne morejo biti člani strokovnih organizacij, ker je njih službeno razmerje javnopravnega značaja.

V št. 34. našega bratskega organa »Radničke Novine« z dne 21. t. m. čitamo naslednjo pripombo:

»Imamo samo en splošni zakon o združevanjih, ki jamči vsem državljanom koalicijsko pravo... Taka socialna politika je več kot karakteristična, zlasti, ker se inaugurira z one strani, ki bi morala biti najboljša zaščitnica delavskih interesov!«

Tudi mizarji v boju za kolektivne pogodbe

Mizarji v Št. Vidu nad Ljubljano

Mizarski pomočniki v Št. Vidu nad Ljubljano so bili dolgo brezpravna raja svojih mojstrov. O socialni zakonodaji sploh dolgo ni nihče nič vedel. Mojstri so tirali pomočnike in vajence v klerikalne organizacije, kjer so jih hlapčevsko vzgojevali.

Šele pred par leti se je tu osnovala svobodna strokovna organizacija Zveza lesnih delavcev, čeprav so ji delodajalci in klerikalni nasprotniki delali težave, češ, da so socialisti nevarni veri itd. Toda delavstvo ni poslušalo zapeljivih besed, marveč se je združilo ter zahtevalo, da se za šentviško lesno industrijo sklene kolektivna pogodba z delodajalci. Kako je bila ta zahteva resna, so dokazala zborovanja delavstva, ki so bila lepo obiskana.

Prišlo je končno do pogajanj. Pogajanja je vodil sreski načelnik, toda delodajalci prvi dan niso hoteli pristati na delavske predloge.

Zvečer po delu se je zopet vršilo zborovanje pomočnikov. Na tem zborovanju se je nad 250 pomočnikov izreklo za zahteve in borbo do skrajnosti. S tem je bila upostavljena solidarnost delavstva.

Že drugi dan so se zopet vršile obravnave. Zastopniki delavstva so vztrajali, izvojevali točko za točko in zvečer je bila kolektivna pogodba z majhnimi izpremembami sprejeta.

Po tej pogodbi dobi pomočnik tri mesece po učni dobi vsaj Din 3.— do Din 3.50 na uro, po treh mesecih Din 4.—, po enem letu Din 4.50, pozneje se ga mora pa uvrstiti v višjo kategorijo od Din 4.50 do Din 5.75, samostojni pomočniki po Din 6.— na uro. Delavci pri strojih, kvalificirani Din 5.50 do Din 5.75, nekvalificirani Din 3.50 do Din 3.75.

Po pogodbi dobe delavci po dveh letih službe tri dni plačanega dopusta, po štirih letih štiri dni. Za delo izven delavnice, nad 20 km oddaljeno 50 odst. doklade na normalno mezdo, ob hrani in stanovanju pa Din 1.50 na normalno mezdo. Pri pogajanjih so mojstri sami predlagali ukinitev akordnega dela.

Z neverjetno zvestobo in interesom so se vsi delavci zbrali zvečer po delu na zborovališču, da slišijo poročilo o dogovorjeni pogodbi. Sprejeli so pojasnila in upamo, da ostanejo zvesti svoji organizaciji.

Pogodba je veljavna za pol leta.

Ljubljanski parketarji so tudi dosegli kolektivno pogodbo.

Zveza lesnih delavcev je predložila načrt kolektivne pogodbe parketarskim mojstrom. Večina podjetnikov ni bila proti kolektivni pogodbi, pozneje so se pa priključili tudi drugi. Pogajanja je vodil referent Delavske zbornice s. Stanko. Načrt kolektivne pogodbe z malimi izpremembami je bil sprejet dne 25. m. m. Plače pomočnikom se zvišajo za 20 do 30 odstotkov. Delo se opravlja večinoma v akordu in režiji. V tej stroki je bila prava anarhija v plačevanju delavcev, zato je tudi v interesu delodajalcev, da se je sklenila pogodba.

Ljubljanski mizarji se tudi gibljejo

Ljubljanski mizarji so bili časih bolje plačano delavstvo, imeli so vedno dobro organizacijo. Kriza jih je pa potlačila, kakor vse drugo delavstvo. V Ljubljani smo imeli časih lepo lesno industrijo, ki sicer še obstoja, ni se pa dvignila na ono mesto, ki bi bilo potrebno z ozirom na razvoj. Bavi se le s pohištvenim in stavbnim poslom, ni pa razvila svoje delavnosti na druge postranske panoge lesne industrije, čeprav imamo doma lesa v obilici in tudi dobrih kvalitet.

Zveza lesnih delavcev je predložila svojo kolektivno pogodbo delodajalcem. Pogajanja se razvijajo nekoliko bolj počasi, vendar pa računamo z uvidevnostjo delodajalcev ter z vztrajnostjo organiziranega lesnega delavstva, da jo spravijo tudi v beli in napredni Ljubljani kmalu pod streho.

Od 1.—13. septembra

Ljubljanski velesejem

50% popust na železnici, parobrodih, avijonih.
Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za Din 2.—.
Vsedržavna razstava »ZA NAŠ LES«.
Živalski vrt. Divjad v parku.
VELIKA VRTNARSKA RAZSTAVA.
Industrija, obrt, trgovina. Domače preproge.
Perutnina, kunci, golobi. — Ribe itd.
Tekmovanje harmonikarjev 13. septembra.
KRASNO ZABAVIŠČE.
Velikomestni variété popoldne in zvečer.
VABIMO VAS.

Strokovno nadaljevalno šolstvo v dravski banovini

77 šol, 5690 učencev in učenk, 545 učnih moči.

V soboto, dne 22. t. m. je sklicala banska uprava sejo banovinskega odbora za strokovno-nadaljevalne šole v pisarniški dvorani Trgovske akademije v Ljubljani. Na dnevnem redu je bilo poročilo predsednika in čitanje zapisnika, predlogi za poučno osobje na strokovno nadaljevalnih šolah 1936/37, samostojni predlogi in slučajnosti.

Stanje obrtno-nadaljevalnega šolstva v dravski banovini 1935-36 (v oklepaju znači število v letu 1934-35) je bilo naslednje:

Imeli smo 38 (55) splošnih strokovnih šol s 140 (185) razredi z 2730 (3044) učenci, 805 (819) učenkami, skupaj 3535 (3863) in 283 (310) učiteljev.

Strokovnih tečajev (pomožnih) je bilo 21 (2), oddelkov 21 in 5 strokovnih oddelkov, ki jih je obiskovalo 368 učencev in 77 vajenk, skupaj 445; na strokovnih oddelkih pa 78 učencev in 32 vajenk, skupaj 110; na obeh oddelkih je poučevalo 78 učiteljev.

Gremijalnih trgovskih nadaljevalnih šol je bilo 10 (12) s 24 (28) razredi ter 334 (333) učenci, 259 (245) vajenkami, skupaj 573 (578) gojencev in 54 (58) učiteljev.

Specialnih strokovnih nadaljevalnih šol je bilo 8 (8) s 47 (45) razredi, 684 (819) učenci, 343 (301) učenkami, skupaj 1027 (1120); poučevalo je na teh šolah 88 (79) učiteljev.

Skupaj smo imeli 77 (77) šol z 217 (258) razredi, 4174 (4196) učencev, 1516 (1365) vajenk, skupaj 5690 (5561); poučevalo pa je na šolah in v tečajih 503 učitelji, med njimi 42 učiteljic. V letu 1934-35 pa 447 učiteljev, med njimi 46 učiteljic.

Inspektorat banske uprave v dravski banovini je izdelal letos podrobno poročilo o stanju zaposlenih vajencev in vajenk po poklicih (strokah in obrtih).

V banovini imamo 279 gospodarskih združenj (zadrug itd.), zahtevane podatke o vajencih pa je predložilo le 250 združenj. Za 29 združenj ni podatkov. Pri obrtnikih in podjetnikih 250 združenj, ki so poslala podatke, je bilo v učnem razmerju v šolski poslovni dobi 1935-36 5427 vajencev; šolo jih je obiskovalo 4174, brez šolskega pouka jih je ostalo 1253; od zaposlenih 2120 vajenk je obiskovalo šolo 1516, brez šolskega pouka jih je še bilo 604, skupaj vajencev in vajenk 7547. Šolo je obiskovalo skupaj vajencev in vajenk 5690, izven šolskega obiska pa je v celoti bilo 1855 vajencev in vajenk.

Na jesenskem ljubljanskem velesejmu bo 4 velike paviljone zavzemala razstava »Za naš les«, živilski park, velika razstava »Sodoben vrt«, razstava malih živali itd. Obenem bodo pa prav bogati oddelki za sezonske izdelke industrije in obrti. Velesejem bo trajal od 1. do 13. septembra in so obiskovalci spet deležni popustov na železnici, parobrodih in letalih.

ZAHVALA

Ob priliki težke izgube, ki nas je zadela s smrtjo našega nepozabnega, ljubljenega moža in očeta, gospoda

ALOJZIJA HORVATA

izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so nam na kakršenkoli način izrazili svoje sočutje; zlasti se zahvaljujemo vsem, ki so v tako velikem številu spremili pokojnika na njegovi zadnji poti, darovalcem krasnih vencev in šopkov, č. duhovščini magdalenske župnije, pevskim društvom „Frohsin", pevskemu odseku pekov in oktetu „Jadranske straže" za pretresljive žalostinke ter vsem, ki so kakorkoli počastili spomin blagega pokojnika s svojo navzočnostjo.

Maribor, dne 28. avgusta 1936.

Žalujoči ostali.

Opozorilo!

Zlobna konkurenca je razširila vest, da je „Ljudska tiskarna" na prodaj, z namenom, da škoduje njenemu trgovskemu ugledu in kreditu.

Vložili bomo tožbo zoper vsakogar, ki bi vedoma ali nevedoma širil te neosnovane vesti.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor

Šolske torbice

aktovke, nahrbtnike v veliki izbiri priporoča

IVAN KRAVOS,
Maribor,
Aleksandrova cesta 13

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.